

מתוך הספר "יום ביום"
של הגאון
הרב משה מרדכי קארפ שליט"א
קרית ספר

ועכ"פ כבר נחלקו בזה המנהגים וכל א' נוהג כמנהגו, ומ"מ בברכת בורא נפשות דכבר נתבאר בהע' 19 דפשט הגמ' שהיא רשות וכן דעת רוב הראשו' ז"ל אין כדאי להכנס לזה לברך ברכה זו אלא במה שהוא רביעית לכל הדעות, ומ"מ גם בזה גדול כח המנהג ומי שמנהג אבותיו בידו בודאי יש לו על מי לסמוך. ויש לצרף בזה גם שי' הר"י ועוד שהובא במג"א סי' רי סק"א וכנה"ג וצירפוהו לדינא דברכת בורא נפשות מברכין אף על פחות מכשעור [ונתבאר לעיל דיסוד שיטה זו הוא כהפ' דבורא נפשות רשות] ועוד יש בזה גם שי' התו' והרא"ש דברכה אחרונה על שתייה בכזית או מלא לוגמיו. ובשעור רביעית הקטן [86 סמ"ק] יש מלא לוגמיו של רביעית הגדול [ולא כהסוברים שהוא 75 סמ"ק וכנ"ל] ונהרא נהרא ופשטיה.

[בספר מדות ושיעורי תורה כ' שבירר מידת הדרהם בזמן הרמב"ם והגאונים והוא כ-3 גרם ועולה שיעור הרביעית 75 גרם והוא מתאים לביצה ומחצה שלנו כמ"ש המג"א והפ"ו דזהו שיעור רביעית, ויש שהוסיפו להוריד הדרהם 2.8 גרם, והפריזו להוריד האגודל לפחות 2 ס"מ, וכבר צווח רבינו הקה"י זצ"ל על מי שרצה להקטין האגודל לפחות 2 ס"מ, ולשיטתם רביעית מים לנטילת ידים פחות מ75 סמ"ק ולא יעלה על הדעת שמרביעית נוטלין לידים אפי' לשנים ועל הראשונות אנו מצטערים, וב"ה שלא השבית גואל להגרא"ח נאה זצ"ל וכבר באו כהיום נכדיו בני בנו וביררו מקחו של צדיק ומחו בעוכלא לכל אלו שהורידו הדרהם פחות מ-3.2 גרם ובידיהם הוכחות ברורות מעתיקות וצילומים וכיו"ב שאין הדרהם פחות מ3.2 גרם ואין לנו לשיטה זו אלא המנהג שנהגו בירושלים רביעית 86 גרם ואגודל 2 ס"מ ולא פחות. ותו לא מידי].

פרק י"ח – ברכה על שתייה לפנייה ולאחריה תקעה

יב. שתייה שלא לצמאו לברכה אחרונה - אין מברכין ברכה אחרונה על שתיית מים לאחריה אא"כ שתה

באורך בירור דעת החזו"א ומרן הקה"י זצ"ל בשיעורי תורה וכפי שהעיד בארחות רבינו ח"ב עמ' פא' דהכשיר אף כוסות של 145 סמ"ק, ובשעה"ד גדול היקל אף 133.3 סמ"ק, ועדות כוסו של הגר"א מבעל העינים למשפט המחזקת 120 סמ"ק וכוסו של רבינו הח"ח זצ"ל המחזקת כ100 סמ"ק ואף שי"א שהשיעור גדול עד 170 סמ"ק [דעת הגרע"א והחת"ס זצ"ל דאגודל כשיעור צאל 2.6 מ"מ] כבר פשטה ההוראה בישראל דהמחמירים נוהגים לחוש לשיעור החזו"א 150 סמ"ק, ומנהג ירושלים ע"פ הגרא"ח נאה והגר"ד בהר"ן זצ"ל מהרמב"ם בפיה"מ דעדויות פ"א מ"ב וכן מנהג הספרדים כמ"ש בפתה"ד דהרביעית הוא כז' דרהם מצרי והדרהם 3.2 גרם ועולה 86 סמ"ק, וכן היתה דעת רבינו הגריש"א זצ"ל.